

zaaknummer 2012T851

14 mei 2013

De Klachtencommissie seksueel misbruik in de R.-K. Kerk van de Stichting Beheer & Toezicht i.z. Seksueel Misbruik in de R.-K. Kerk in Nederland, verder ook: de Klachtencommissie, geeft op grond van de Procedure Klachtencommissie seksueel misbruik in de R.-K. Kerk (verder ook: de Procedure) het volgende advies inzake de klacht van:

[naam],
geboren op [datum],
wonende te [plaats],
hierna te noemen: klagster,
juridisch adviseur: mr. N.D. Geraads, advocaat te Eindhoven,

tegen:

[naam],
geboren op [datum],
de persoon over wie geklaagd wordt,
hierna ook te noemen: aangeklaagde,
tot priester gewijd op [datum]; uitgetreden uit de Congregatie van de
Montfortanen op [datum].

1. De procedure

Het klaagschrift is door de griffie van de Klachtencommissie ontvangen op 12 december 2012.

Op 30 januari 2013 is bij de griffie een verweerschrift tegen het klaagschrift ingekomen van aangeklaagde.

Op 4 april 2013 heeft te Utrecht een zitting van de Klachtencommissie achter gesloten deuren plaatsgevonden, waarbij de Klachtencommissie was samengesteld uit de onder aan dit advies te noemen leden.

Klaagster is verschenen en heeft haar standpunt toegelicht. Zij werd bijgestaan door haar juridisch adviseur mr. Geraads, voornoemd.

Aangeklaagde is verschenen en heeft zijn standpunt nader toegelicht aan de hand van ter zitting overgelegde pleitnotities. Aangeklaagde werd vergezeld door zijn partner, mevrouw [naam]. Voorts is namens de kerkelijk gezagsdrager van aangeklaagde verschenen de heer [naam], provinciaal overste van de Nederlandse Provincie van de Montfortanen.

2. De klacht (zakelijk weergegeven)

2.1. Klaagster is in de periode van (ongeveer) najaar 1984 tot (ongeveer) december 1986 seksueel misbruikt door aangeklaagde. Klaagster werd gedwongen het geslachtsdeel van aangeklaagde aan te raken. Aangeklaagde legde zijn geslachtsdeel op de buik van klagster en ging ermee op en neer. Aangeklaagde heeft zich gemasturbeerd in het bijzijn van klagster en kwam klaar in haar handen dan wel op haar buik. Daarnaast is het in ieder geval twee maal voorgekomen dat aangeklaagde klagster met zijn geslachtsdeel penetreerde.

2.2. Klaagster heeft met haar toenmalige echtgenoot en haar drie kinderen bijna 20 jaar in [continent] gewoond. In het voorjaar van [jaar] kwam het gezin terug uit [continent]. In [continent] is klaagster misbruikt door een parochiepriester. Terug in Nederland maakte klaagster een moeilijke tijd door. Klaagster moest erg wennen aan de overgang van [continent] naar Nederland en moest het seksuele misbruik dat in [continent] had plaats gevonden verwerken. Klaagster ging op zoek naar begeleiding en geestelijke verdieping en is in het najaar van 1984 in retraite gegaan in het klooster van de Montfortanen in [plaats]. In het klooster waren destijds de Zusters van de Congregatie O.L. Vrouw van het Cenakel gevestigd. Tijdens deze retraite leerde klaagster aangeklaagde kennen. Aangeklaagde was de enige priester en nam ook deel aan de bezinningsdagen. Toen klaagster aangeklaagde beter leerde kennen heeft zij hem gevraagd of hij haar wilde begeleiden. Voor aangeklaagde was het volgens klaagster van begin af aan duidelijk dat deze begeleiding voor klaagster noodzakelijk was om het seksueel misbruik in [continent] te kunnen verwerken.

Op uitdrukkelijk advies van aangeklaagde heeft klaagster in mei 1985 vier weken bij de Zusters van het Cenakel verbleven. Klaagster omschrijft zichzelf in die periode als zeer labiel. Aangeklaagde had dagelijks contact met klaagster. De contacten werden door hem opgebouwd. Aangeklaagde liet klaagster wennen aan het aanraken van zijn geslachtdeel en masturbeerde zich in het bijzijn van klaagster. Klaagster herinnert zich nog heel goed een moment waarbij aangeklaagde klaar kwam op haar buik en het sperma over haar buik heen smeerde. Dit werd door aangeklaagde een meditatie genoemd. Klaagster moest op haar rug gaan liggen met de ogen dicht. Onderwijl zong aangeklaagde een zelf geschreven lied: "Hier zo intiem tezamen is God op zoek naar jou. Wees open en zeg amen, God houdt zoveel van jou". Tijdens deze meditatie zoog aangeklaagde aan de tenen van klaagster.

Klaagster herinnert zich voorts minimaal twee maal door aangeklaagde te zijn verkracht. Alvorens het tot de verkrachting kwam heeft aangeklaagde klaagster een aantal keren betast en aangeraakt rondom haar geslachtsdelen. Aangeklaagde ging steeds verder en is vervolgens met zijn geslachtdeel diep bij klaagster naar binnen gedrongen. Klaagster herinnert zich dat aangeklaagde een zeer groot geslachtsdeel had en hij haar veel pijn deed. Tot op de dag van vandaag voelt klaagster dit moment in haar onderbuik.

Klaagster was erg onder de invloed van aangeklaagde, waardoor het voor haar niet mogelijk was uit het klooster te vertrekken. Pas na vier weken vond zij hiertoe de kracht.

Ook na het vertrek uit het klooster heeft aangeklaagde nog veel contact gezocht met klaagster. Klaagster en haar echtgenoot hadden huwelijksproblemen en aangeklaagde adviseerde klaagster niet meer bij haar echtgenoot te slapen.

Het misbruik is definitief gestopt toen klaagster, wegens ernstige psychische klachten, werd opgenomen op de PAAZ-afdeling van het [naam]ziekenhuis te [plaats]. Klaagster heeft daar verbleven van begin [maand] 1986 tot eind [maand] 1987.

2.3. Het seksueel misbruik heeft niet alleen een grote invloed gehad op het geestelijk welzijn van klaagster, maar ook op haar gezinsleven en haar huwelijk. Uiteindelijk is haar huwelijk gestrand en is haar gezin uit elkaar gevallen.

Het feit dat aangeklaagde misbruik van haar heeft gemaakt in een periode waarin zij psychisch zeer labiel was maakt haar verdrietig. Door het misbruik was klaagster niet meer in staat tot fysiek contact met andere mensen, ook niet met haar kinderen en echtgenoot.

Het misbruik heeft ook veel invloed gehad op de wijze waarop klaagster haar geloof beleeft. Haar geloof betekende alles voor haar. Door het misbruik is klaagster ontgoocheld geraakt en is heeft zij haar vertrouwen in de kerk verloren.

2.3. Klaagster hoopt dat de procedure leidt tot erkenning van hetgeen tussen haar en aangeklaagde is gebeurd. Zij hoopt na de procedure een klein beetje rust te krijgen.

3. De reactie (zakelijk weergegeven)

Aangeklaagde heeft in zijn verweerschrift gesteld dat het hem aan het hart gaat dat klaagster de rust, die zij in de periode van 1984 tot 1986 zocht, nog niet heeft gevonden. Hij betreurt het dat hij in de huidige beleving van klaagster geen vriend bleek te zijn, maar de veroorzaker van haar ellende. Aangeklaagde verklaart dat hij zich, net als klaagster, had ingeschreven voor de cursus “meditatief ademhalen”. Daar hebben klaagster en hij elkaar ontmoet als medecursisten. Aangeklaagde herinnert zich klaagster als een sterke vrouw. Wel herinnert aangeklaagde zich dat klaagster moeite had om, na een verblijf van 20 jaar in [continent], weer in Nederland en in de Nederlandse katholieke kerk haar weg te vinden. Vanuit gelijk gerichte belangstelling ontstond tussen aangeklaagde en klaagster een vriendschap die ruim twee jaar duurde. Aangeklaagde beklemtoont dat van een formele pastorale relatie geen sprake was. Het was een vriendschappelijke relatie op basis van gelijkwaardigheid. Aangeklaagde was voor klaagster een vriend, niet een begeleider.

Aangeklaagde heeft bevestigd dat in de relatie met klaagster aantrekkingskracht en seksuele geladenheid een rol hebben gespeeld. Aangeklaagde heeft voorts in zijn verweerschrift en ter zitting bevestigd dat de seksuele handelingen, door klaagster “meditatie” genoemd, door hem zijn verricht en door klaagster zijn ondergaan. Klaagster had doodsangst in haar ogen en een verstrakt gezicht. Lichamelijk was zij bevroren. Aangeklaagde hoopte klaagster, als vriend, vol tederheid, iets te laten voelen van de bevrijdende ervaring die hij zelf in lichamelijke en seksuele contacten had gevonden.

Aangeklaagde stelt dat hij niet op de hoogte was van het misbruik waarvan klaagster in [continent] slachtoffer was geworden.

Aangeklaagde ontkent nadrukkelijk dat hij seksuele gemeenschap met klaagster heeft gehad. Voorts ontkent hij dat seksuele handelingen hebben plaats gevonden anders dan het genoemde eenmalige “meditatieve moment”.

4. De beoordeling

4.1. Volgens de Procedure moet onder seksueel misbruik worden verstaan iedere gedraging waarbij iemand onder dwang of in een afhankelijkheidsrelatie seksuele handelingen moet verrichten ofwel ondergaan ofwel daarvan toeschouwer moet zijn, dan wel seksueel getinte toenaderingen of uitlatingen in welke vorm dan ook moet dulden. Onder dwang wordt onder meer begrepen: fysiek geweld of dreiging daarmee, psychische druk, intimidatie en/of chantage. Verder wordt onder seksueel misbruik ook verstaan het maken van seksueel getint beeldmateriaal van iemand en het gebruiken en doorgeven daarvan.

4.2. Alvorens over de klacht van klaagster kan worden geadviseerd dient beoordeeld te worden of de door klaagster gestelde feiten zich hebben afgespeeld in een afhankelijkheidsrelatie. De Klachtencommissie overweegt wat dit betreft dat een priester destijds veel gezag had. Weliswaar was dat in de tijd waarin de feiten zich hebben afgespeeld in Nederland aanmerkelijk minder geworden, maar klaagster zelf heeft de veranderingen in die gezagsverhouding in Nederland niet meegemaakt vanwege haar twintigjarig verblijf in [continent]. Klaagster en aangeklaagde hebben elkaar in een klooster ontmoet. Aangeklaagde was de enige priester. Klaagster was een religieuze vrouw en keek tegen een priester op. Aangeklaagde heeft niet weersproken dat hij klaagster heeft geadviseerd vier weken van retraite in het klooster door te brengen. Ook anderszins is gebleken dat aangeklaagde zich

over klaagster ontfermde, begeleiding gaf en adviezen over levensvragen. Dat tussen hem en klaagster geen sprake was van een formele pastorale opdracht, zoals de overste stelt, of van een formele pastorale relatie, zoals aangeklaagde stelt, is naar het oordeel van de Klachtencommissie niet doorslaggevend. Evenmin acht de Klachtencommissie doorslaggevend dat voor aangeklaagde niet kenbaar was dat klaagster in een emotioneel zeer labiele periode verkeerde, zoals hij heeft verklaard. Aangeklaagde had als priester tegenover deze vrouw een bijzondere positie ingenomen en had zich van die positie bewust moeten zijn en zich daarnaar moeten gedragen. De Klachtencommissie oordeelt dan ook dat de relatie tussen klaagster en aangeklaagde is te kwalificeren als een afhankelijkheidsrelatie waarmee de door klaagster gestelde feiten moeten worden gekwalificeerd als seksueel misbruik in de zin van de Procedure.

4.3. Er zijn ongeveer 28 jaar verstreken sedert de feiten die klaagster aangeklaagde verwijt zich hebben afgespeeld. De feiten zijn dan ook niet meer in detail te onderzoeken. Wél is voor de Klachtencommissie aannemelijk geworden dat de gebeurtenissen die klaagster schetst, althans zoals hierna uiteengezet, hebben plaatsgevonden. De Klachtencommissie acht aannemelijk dat klaagster, gedurende haar retraite, ten minste één maal seksueel is misbruikt door aangeklaagde. Dit misbruik bestond uit het moeten dulden dat aangeklaagde zich masturbeerde tegen de buik van klaagster en het moeten aanschouwen dat aangeklaagde zich in de nabijheid van klaagster masturbeerde.

De Klachtencommissie is hiervan overtuigd geraakt, in de eerste plaats door de authentieke wijze waarop en de details waarmee klaagster haar verhaal heeft verteld.

Daarnaast wordt haar verklaring ondersteund door de bevestiging van aangeklaagde dat tussen klaagster en aangeklaagde “meditatie” heeft plaats gevonden, waarbij aangeklaagde seksuele handelingen heeft verricht die klaagster heeft moeten ondergaan. Voorts heeft aangeklaagde bevestigd dat in de relatie met klaagster aantrekkingskracht en seksuele geladenheid een rol hebben gespeeld.

De verklaring van klaagster dat voorts penetratie en verkrachting hebben plaatsgevonden is op de Klachtencommissie oprecht overgekomen. Tegenover de uitdrukkelijke en pertinente ontkenning door aangeklaagde is echter niet gebleken van zodanige feiten of omstandigheden dat de verklaring van klaagster objectief gezien aannemelijk moet worden geacht, hetgeen meebrengt dat de klacht van klaagster wat dit betreft niet gegrond kan worden verklaard. Anderzijds wil hiermee ook niet gezegd zijn dat de door klaagster gestelde feiten niet waar zijn.

4.4. Het behoeft geen betoog dat het seksueel misbruik door aangeklaagde met gebruikmaking van misbruik van gezag en in een afhankelijkheidsrelatie hoogst kwalijk is geweest. Klaagster was ten tijde van het misbruik geestelijk zeer labiel. Aangeklaagde was, gelet op zijn positie als priester, voor haar iemand in wie zij vertrouwen moest kunnen stellen.

4.5. De gegrondverklaring van de klacht, zoals hierboven omschreven, alsmede de erkenning van het leed dat klaagster is aangedaan en een oprechte spijtbetuiging kunnen wellicht bijdragen aan de vermindering van dat leed. Zowel in het verweerschrift, als ter zitting heeft aangeklaagde zijn spijt betuigd en zijn oprechte verontschuldigen aangeboden voor hetgeen hij klaagster heeft aangedaan.

4.6. Klaagster heeft niet om een financiële vergoeding verzocht. De Klachtencommissie wijst klaagster erop dat zij zich, bij een gegrondverklaring van de klacht door de provinciaal overste, voor het verkrijgen van schadevergoeding kan wenden tot de Compensatiecommissie.

5. Het advies

De Klachtencommissie adviseert de provinciaal overste van de Nederlandse provincie van de Montfortanen de klacht gegrond te verklaren, zoals hierboven in artikel 4.3. is omschreven.

Dit advies is vastgesteld op 14 mei 2013 door mr. G.A.M. Stevens, voorzitter, drs. J.L.H.H. Kunnen en drs. L. Erftemeyer, leden, bijgestaan door mr. J.C. Quint, griffier, en is ondertekend door de voorzitter.

Tegen dit advies is geen hoger beroep mogelijk. Wel bestaat voor klagster, aangeklaagde en de (gemachtigde van de) kerkelijk gezagsdrager ingevolge artikel 20 van de Procedure de mogelijkheid binnen twee weken na ontvangst van dit advies schriftelijk bezwaar in te dienen indien er naar zijn of haar oordeel een algemeen beginsel van behoorlijke klachtbehandeling is geschonden.

Op grond van artikel 18.5 van de Procedure wordt dit advies binnen twee weken nadat het is vastgesteld bij aangetekend schrijven aan de kerkelijk gezagsdrager, aan aangeklaagde en aan klager verzonden.

Op grond van artikel 21.1 van de Procedure stelt de kerkelijk gezagsdrager binnen dertig dagen na ontvangst van dit advies klager schriftelijk en gemotiveerd op de hoogte van de beslissing die hij naar aanleiding van dit advies heeft genomen.

Op grond van artikel 21.3 van de Procedure geeft de kerkelijk gezagsdrager daarbij de mogelijkheden van bezwaar en beroep aan.

Op grond van artikel 21.4 van de Procedure ontvangt de Klachtencommissie een afschrift van de beslissing van de kerkelijk gezagsdrager.